אלמנה ניזונת פרק אחד עשר כתובות צז.

אם נטלן במתנה לא כך יפה. שיוכל לטרוף לקוחות על המוכ ולא יוכל לטרוף על המתנה אף זו על המזונות לא תוכל לטרוף לקוחות ועל הכתובה מטרוף לוחם. ואם מפני היתומים שלא יאמרו הכל לכתובה מכרת ותתקבלא כתובתיך יכולה היא להעמיד עדים שיראו את הנמכר למזונות ואם תצטרך לכך יבאו ויעידו ואת הנמכר לכתובה לא תודיע מפני הלקוחות: מוכרים לשנים עשר חודש. כדי מזונות של שנה תמכור יחד: והלוקח. לא ימסור לה כל המעות אלא דמי מזונות של חדש בחדש שאם תינשא יחזיר מה שנידו ליורשים: מהו שמחזור ופטרוף. לוחם הקרקעות עצמן: ארמלתא דזכין. שהם יתומים למזונות או לכתובה וקבלה עליה אחריות: אחריות איתמי. אחריות הלקוחות חוזר על היתומים שהרי עליהן היה המוכ: טרפא. והם יחזרו על היתומים: מוכרים והולכים. למזונות: עד. שלא יותר קרקע ליורשים אלא שיעור כתובתה: וסמך לה. ולוחו השאר יהא סמך לה לגבות משם כתובתה: זכין ולא איצטריכו ליה זוזי. מכר שדהו ואנו יודעים שהיה חפץ לקנות שדה פלוני או פרגמטיא פלונית בכותן מעות: ולא איצטריכו ליה זוזי. שחזרו בהן המוכרים: בגורפא. יוקר הכא בשערים פתאום: וכנינהו לאחדרייהו. לקנות חטין: דאמרי בעקולי הוו קיימי. שעל ידי שגדל הנהר הוצרכו הספינות ללכת עקלקלות ואילו ידעו המוכרים כן לא היו מוכרים בחיסם ומשעת מכירה הוה ליה טעות אבל היכא דמכירה לאו בטעות הואי כגון חזרו בהן מוכרי החיטין לאחר שמכרו אלו בחיסם או שבאו חיטין ממקום אחר שעדיין לא נעקרו ממקומם לא הדרי: אי הכי היינו ודאי דאמר ליה כו' נמצאת מכשילן. דאי בעי לזכויי קרקע לא ימצאו קונים: ואמר לי' אין בגורפא בנהרדעא משכח שכיח. וחייסינן לדלמא אתו אריבי דקיימי בעקולי והדרי זביניהו. שמע מינה טעמא משום מקח טעות הוי דאי בדאתו חטין ממקום קרוב או שבאו לאלו לכדם דטעמא משום זכין ולא איצטריכו ליה זוזי ואיכא מכשול: מתני' כין מן האירוסין. אין לה מזונות ומוכרת לכתובה: כין מן הנשואין. שהיא מוכרת למזונות מוכרת שלא בבית דין: רבי שמעון אומר מן הנשואין. שהיא מוכרת למזונות: מוכרת שלא בבית דין. שאי אפשר לה להיות יושבת ומתענה עד שיחזקקו לה בית דין אבל מן האירוסין שאין מכירתה אלא לכתובה לא תמכור אלא בבית דין: גמ' לא תמכור אלא בבית דין: גמ' בשלמא מן הנשואין משום מזוני אלא

אם במתנה נוטלן לא כך יפה כחו כיצד מוכרת אמר רבי דניאל בר רב קטינא אמר רב הונא מוכרת אחת לשנים עשר חדש ולוקח מפרנס אחת לשלשים יום ורב יהודה אמר מוכרת לששה חדשים ולוקח מפרנס אחת לשלשים יום תניא כוותיה דרב הונא מוכרת לשנים עשר חדש ולוקח מפרנס אחת לשלשים יום תניא כוותיה דרב יהודה מוכרת לששה חדשים ולוקח מפרנס אחת לשלשים יום אמר אמימר [א]הלכתא מוכרת לששה חדשים ולוקח מפרנס אחת לשלשים יום אמר ליה רב אשי לאמימר דרב הונא מאי אמר ליה [ב]לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי בעו מיניה מרב ששת מוכרת למזונות מהו שתחזור ותטרוף לכתובה קמיבעיא להו בדרב יוסף [ג]דאמר רב יוסף [ד]ארמלתא דזכין אחריות איתמי ובי דינא דזכין אחריות איתמי מאי כיון דאחריות איתמי טרפא או דלמא מצי אמרי לה נהי דאחריות דעלמא לא קבילת עילוך אחריות דנפשך מי לא קבולי קבילת אמר ליה תניתוה מוכרת והולכת עד כדי כתובתה וסמך לה שתגבה כתובתה מן השאר שמע מינה שיירא אין לא שיירא לא ודלמא [ה]עצה טובה קא משמע לן דלא ליקרו לה הדרינתא א"כ ליתני גובה כתובתה מן השאר מאי סמך לה [ו]שמע מינה שיירא אין לא שיירא לא איבעיא להו זבין ולא איצטריכו ליה זוזי הדרי זביני או לא הדרי זביני תא שמע דההוא גברא דזבין ארעא לרב פפא דאצטריכו ליה זוזי למיזבן תורי לסוף לא איצטריכו ליה ואהדריה ניהליה רב פפא לארעיה רב פפא [ז]לפנים משורת הדין הוא דעבד ת"ש דההוא בצורתא דהוה בנהרדעא זבנינהו כולי עלמא לאפדייהו לסוף אתו חיטי אמר להו רב נחמן דינא הוא דהדרי אפדני למרייהו התם נמי זביני בטעות הוו דאיגלאי מילתא דארבא בעקולי הוה קיימא אי הכי היינו דאמר ליה רמי בר שמואל לרב נחמן אם כן נמצאת מכשילן לעתיד לבא אמר ליה אטו כל יומא בצורתא שכיחא אמר ליה אין בצורתא בנהרדעא משכח שכיחא [ח]והלכתא זבין ולא איצטריכו ליה זוזי הדרי זביני: מתני' [ט]אלמנה בין מן האירוסין בין מן הנשואין מוכרת שלא בבית דין ר' שמעון אומר מן הנשואין מוכרת שלא בבית דין מן האירוסין לא תמכור אלא בבית דין מפני שאין לה מזונות וכל שאין לה מזונות אלא

שהלך בנו למדינת הים ושמע שמת בנו ועמד וכתב כל נכסיו לאחרים ואח"כ בא בנו רבי שמעון בן מנסיא אומר אין מתנתו מתנה בידוע שאם היה יודע שבנו קיים לא היה כותב. מ"ר: אי הכי היינו דא"ל רמי בר שמואל לרב נחמן א"כ נמצאת מכשילן בו'. פי' רש"י אי הכי היינו ודאי דא"ל נמצאת מכשילן כו' א"ל בצורתא משכח שכיחי ואיכא דלמא אתו אריבי בעקולי והדרי זביני דאי בדאתו ממקום קרוב או שבאו לאלו לבדן דטעמא משום דזכין ולא איצטריך ליה זוזי הדרי זביני מילתא דלא שכיח הוא ואיכא מכשול וקשה לפירוש זה דמאי הוכחה היא לעולם אימא לך משום דלא איצטריכו ליה זוזי הדרי זביני ומיהו כל שכן היכא דהוו בעקולי כדמוכח שמעתא דאז הוי מקח טעות יותר ואם כן שפיר קאמר דנמצאת מכשילן לעתיד הואיל דבכל ענין הדרי זביני כדפרשינן הלכך נראה כמו שפירש רשב"ם אי הכי קושיא הוא הואיל דאמר דהאי הדרי זביני דוקא משום דבעקולי הוו קיימי היכי קאמר בצורתא בנהרדעא משכח שכיח הכא זאת בצורתא דאריבי בעקולי הוו קיימי פשיטא דלא שכיח הוא ובשלמא אי פשטינן מינה זבין ולא איצטריכו ליה זוזי הדרי זביני היינו ודאי דשכיחא דרוב פעמים היה להם בצורתא ויתא נמי לפי זה הא דפסקינן הלכתא לפי פשיטא הבעיא: אלמנה

מסורת הש"ס

א) [עירובין קכ: וש"נ], ב) [לקמן ק.], ג) [לעיל פא: וש"נ], ד) [ברכות ז. מה: ב"ק צט: ב"מ מד: נ:], ה) ב"מ לב., ו) ת"י כ"י, ז) [עח: ד"ה כתבתיכו].

מוסף רש"י

ארמלתא דזכין אחריות איתמי. אם נמצאת הסדה גזולה או משועבדת לאחר וטרפה מן הלוקח בחוזו, תחזר הלוקח על היתומים, ובי דינא דזכין. שהם יתומים לאחיו האשה והבנות, אחריות איתמי (לקמן ק:), אלמנה. הנשואת מנכסי יתומים, מוכרת. למזונות, שלא בבית דין. ואלכך שיתלו מנים שלא תמכור כולו (ב"מ לב.).

תוספות רי"ד

כיצד מוכרת אמר רבי דניאל בר רב קטינא אמר רב הונא ליי"ב חודש ולוקח מפרנס א' לשלשים יום פי' מוכרת מן הנכסים כשיעור מזונות שנה. א' ולא יתנו לה כל המעות ביחד שמא תמות אלא יתנו המעות להיתומים: אמר אמימר הלי (מוכרת) לו' חדשים ולוקח ספרנס א' לל' יום א"ל ר"א לאמימר הא דר"ה מאי א"ל לא שמע לי כלומר לא ס"ל: בעא מיניה מר"ש. מוכרת למזונות מהו שתחזור ותטרוף לכתובתה. פי' אותן הקרקעות עצמן שמוכרן למזונות' וקמבעי' להו בדר"י דאר"י ארמלתא דזכין אחריותא איתמי וב"ד דזכין אחריותא איתמי מאי מי אמרינן כיון דאחריותא איתמי טרפא א"ד מצי א"ל נהי דאחריותא דעלמא לא קבלת עלך אחריותא דנפשך קבילת קבלית א"ל ר"ש תניתוה מוכרת והולכת עד כדי דמי כתובתה וסמך לה שתגבה כתובתה מן השאר ש"מ שייר אין לא שייר לא פי' מוכרת והולכת למזונות עד שלא ישאר קרקע ליתומים אלא שיעור כתובתה שיהיה לה סמך לגבות כתובתה משם ש"מ מדקתני סמך לה שתגבה מן השאר דוקא אם נשארו נכסים ליתומים אית לה סמך לגבות כתובתה אבל אם לא נשארו נכסים ליתומים אין לה סמך לגבות מן הלקוחות דאחריות דנפשה קבילי עלה עיין בערך

עין משפט נר מצוה

יז א מי' פי"ח מהלכות אישות הל' כה סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' נ סעיף ב:
יח ב מי' פי"ח שם הל' יג ופי"ב מהל' מלוה ולוה הל' ג סמג שם טוש"ע שם סעיף כט ופומן קנ סעיף ג ופומ"ע מ"מ סי' קנ סעיף ד:
יט ג טוש"ע אה"ע סי' נ סעיף כט (ל):
כ ד מי' פי"ח מהל' מכירה הל' מ סמג עשין סב טוש"ע מ"מ סי' כז סעיף נ:
כא ה מי' פי"ז מהל' אישות הל' יג סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' קנ סעיף מ:

תוספות רי"ד (המשך)

נ"א בס"ה: איבעי' להו זבין ולא איצטריכו לי' זוזי הדרי זביני או לא ת"ש דההוא בצורתא דהות בנהרדעא ובינהו כ"ע לאפדייהו למיזבן חיטי לסוף אתי חיטי וא"ר נ"נ דינא הוא דהדרי אפדני למרייהו ומסיק תלמודא הלי' זבין ולא איצטריכו לי' זוזי הדרי זביני פי' ודוקא כגון שפירש בפיו דאדעת' דהכי קמזבנינא דאי לא פירש דברים שבלב אין דברים אע"ג דידעי ביה שכנים ומוכחא מילתא דהכי אמרי' בפ' האיש מקדש ההוא גברא דזבנינהו לנכסי אדעת' למיסק לא"י ובעיידנא דזבין לא אמר מידי א"ר הוי דברים שבלב ודברים שבלב אינן דברים עיין מ"ש שם דאע"ג דמוכח מילתא לעלמא דאדעתא למיסק זבין כגון שידעו בו שכנים שהי' בדעתו לעלות ואפ"ה כיון שלא פי' בפיו בעת המכירה כי הוא רוצה לעלות אמרי' דברים שבלב אינן דברים: מתני' אלמנה בין מן האירוסין בין מן הנשואין מוכרת שלא בב"ד רש"א מן הנשואין מוכרת שלא בב"ד מן האירוסין לא תמכור אלא בב"ד מפני שאין לה מזונות וכל שאין לה מזונות ל"ת אלא בב"ד פי' למזונותי' שא"י להמתין עד שיזקוק לה ב"ד אבל מן האירוסין שאין לה מזונות כ"א כתובה אינה רשאית למכור שלא בבית דין ואין הל' כר"ש דקרייל יחיד ורבים הלכה כרבים ואמרינן עלה בפרק אלו מציאות אמר ר' יוסף אמר ר' נחמן אינה צריכה ב"ד מומחין אבל צריכה ב"ד הייוטות: בשלמא מן הנשואין משום מזוני וא"י

או דלמא נהי דאחריות דעלמא כו'. ולא דמי להתם דלעיל (דף נג.) דאזכן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות ואחר לאובן ולקחה משמעון באחריות דנמסקנא אמר רבא נהי דאחריות דעלמא לא קבילת עילויה אחריות דנפשה מי לא קבילת עילויה אחריות דנפשה לא דמי דהתם ולאי כיון שראובן לוה דין הוא שיטרפו ממנו הקרקע ואין על שמעון לפרוע כיון דבאת לידי לאובן הנאה שקבל המעות אבל הכא שהיורשין מייצין לה מזונות יכולה למכור ולחזור ולטרוף שהרי כשאוחזת וטורפת אוב שלה היא נפרעת ואין כאן עיוות הדין כלל:

וסמך לה שתגבה בתובתה מן השאר. וא"ת מאי נפקא לה מינה בין מה שהיתה מוכרת למזונות ובין מה שתמכור לכתובה נפקא מינה שאובל למכור ביחד כדי כתובתה אבל למזונות אינה מוכרת אלא לששה חדשי' ולוקח מפרנס אחת לשלשים יום ועוד אם נשאת אחר שמכרה הלוקח לא יתן כי אם אחת לג' יום ולא תוכל לגבות מהן לכתובה דהא מטלטלין ניתנו ומזונות אבדה: **מאי** סמך לה ש"מ שיירא אין לא שיירא לא. וא"ת תקשי מהכא לרמי בר חמא דהוה בעי למימר לעיל גבי לאובן שמכר שדה לשמעון דאפילו אחריות דנפשה לא קבל עילויה והא בהך ברייתא אמרי' גבי אשה אחריות דנפשה מיהא קיבלה עלה וכ"ש התם לפי מה שפירשנו לעיל וי"ל דמאי למימר רמי בר חמא דהכא ולאי אחריות דנפשה מקבלת [ט][אע"ג דאחריות איתמי היינו מעלמא אבל אנפשה מיהו קיבלה] דהא מינה מוכרת בהדיא שלא באחריות אבל התם שמכר לו בהדיא שלא באחריות אפילו אחריות דנפשה לא קבל עילויה. מ"ר:

זבין ולא איצטריכו ליה זוזי הדרי זביני כו'. וכגון שגילה דעתו בשעת המכר דאמר לזאבן תורי קא זבין להו ולאי שתק הוו להו דברים שבלב וכן בפרק כ' דקידושין (דף מט:) גבי ההוא גברא דזבין נכסיה אדעתא למיסק לארעא דישראל התם נמי בדגלי דעתיה ויש דברים שאינו מועיל בהם גילוי דעת עד שיתנה כגון אם היה מוכר מלבושיו אדעתא למיסק לארץ ישראל דזהו דבר שאין רגילין למכור אדעתא דהכי התם ולאי אין מועיל גילוי דעת שאם לא תאמר כן מעכשיו אין לריך לשום תנאי אלא גילוי דעת בעלמא וכלל מקום בעינן דומיא דתנאי בני גד ובני ראובן תנאי כפול אלא ולאי גילוי דעת במילתא שאין רגילות לעשות כן לא מהני עד שיתנה ויש דברים דאפילו גילוי דעת אין לריך כגון שטר מכרחת לעיל פרק האשה שנפלו (דף עט. וספ"ו) וכן הכא בפרק מי שמת (כ"ב קנב. וקמו:) דתניא הרי

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com